

Az „Év fája” mozgalom 15 éve

1989 óta Németországban minden évben megválasztják az év fáját (Baum des Jahres). Ez jó alkalom arra, hogy abban az évben az illető fajról ismeretterjesztő és tudományos cikkek, népszerűsítő kiadványok jelenhessenek meg, s kicsit közelebb hozzák a szakemberekhez és a laikusokhoz a kevésbé ismert fajokot. (Megjegyzendő, hogy Németországban nemcsak az év fáját, az év madarát választják meg, hanem újabban az év gombája, az év hala, az év kétéltűje és hullője, az év élőhelytípusa is kijelölésre kerül.) A magyarországi év madara és a német év fája mozgalom mintájára 1995-ben a Földművelésügyi Minisztériumnál és az Országos Erdészeti Egyesületnél e sorok írója kezdeményezte, hogy hazánkban is honosítsuk meg az év fája mozgalmat. Az utóbbi szervezet főtitkárának biztatására („ha csinálod, akkor csináljad”) 1996-tól Magyarországon is minden évben megválasztjuk az év fáját. Elsősorban azokat a fajokat helyezzük előtérbe, amelyeknek erdészeti jelentősége is van, de az utóbbi időszakban a figyelem elterelődött róluk. Főként tanulmányok megjelentetésével népszerűsítjük az év fáját, az elmúlt 15 év fafajairól eddig 183 cikk jelent meg, ebből 125 az Erdészeti Lapokban *Pápai Gábor* főszerkesztő hathatós támogatásával. E cikksorozatokat egybeszerkesztve, illusztrációkkal ellátva kismonográfiaként is közreadjuk. A 8 oldalas kismonográfia kiadása az Országos Erdészeti Egyesület Erdőművelési Szakosztálya segítségével jelenik meg, szerkesztésében és kiadásában a szakosztály korábbi elnöke, *Bús Mária* vállalt aktív szerepet. Azért, hogy széles körben is megismerteressük a fajt, a TV-ben, rádióban, ismeretterjesztő folyóiratokban szintén népszerűsítjük az év fáját, s rajta keresztül a magyar erdészeket. A TermészetBúvár folyóiratban *Garamcsy Mibály*, az Élet és Tudomány folyóiratnál *Albert Valéria* segítségét élvezzük. Külön érdekesség, hogy minden évben a berlini magyar nagykövetség előtt elültetésre is kerül az év fája egy-egy példánya. Ebben *Roland Migende*, az Országos Erdészeti Egyesület tiszteletbeli tagja segít.

Az év fája mozgalom szervezésére, bonyolítására kuratórium jött létre, amely az adott év fájának fajára minden előző év októberében tesz javaslatot, s tagjai a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának és Faipari Mérnöki Karának oktatói, illetve az Erdészeti Lapok főszerkesztője. A kuratórium jelenlegi összetétele a következő: *dr. Bartha Dénes* egyetemi ta-

nár (botanika); *dr. Frank Norbert* egyetemi docens (erdőművelési vonatkozások); *dr. Konkoly-Gyuró Éva* egyetemi tanár (kertészeti vonatkozások); *dr. Kovács Gábor* egyetemi docens (termőhelyi vonatkozások); *dr. Lakatos Ferenc* egyetemi tanár (rovarok); *dr. Molnár Sándor* egyetemi tanár (faanyagtudomány); *dr. Szabó Ilona* egyetemi tanár (kórokozók); *Pápai Gábor* főszerkesztő (publikálás, reklám). A kuratórium munkájában korábban a közvetkező személyek is részt vettek: *dr. Barna Tamás* egyetemi adjunktus (mag- és csemetetermesztés); *dr. Csóka György* tudományos főmunkatárs (rovarok); *dr. Koloszar József* egyetemi tanár (erdőművelés); *Szomorád Ferenc* tanszéki munkatárs (népszerűsítés); *dr. Szodfridi István* egyetemi tanár (termőhelyi vonatkozások); *dr. Varga Ferenc* egyetemi tanár (erdővédelem).

A magyarországi év fája mozgalom szakmai körökben lassan került a figyelem középpontjába, a szakmán kívüli szervezetek viszont kezdettől fogva nagy érdeklődést tanúsítanak iránta. Így például az általános és középiskolai tanulmányi versenyeken (Kaán Károly-verseny, Kitaibel Pál-verseny, Sajó Károly-verseny, Hermann Ottó-verseny), az erdei iskolák oktatásában, természetvédelmi témájú rendezvényeken, vetélkedőkön – az év madarához hasonlóan – az év fája is állandó elem lett. Célunk, hogy szakmai körökben és azon kívül is minél szélesebb alapokra helyezzük az év fája mozgalmat, ezzel is segítve dendroflóránk ritkább tagjainak a megőrzését.

Másfél évtized után leszűrhetjük azt a tapasztalatot, hogy a ritkább, de erdésze-

ti szempontból azért nem elhanyagolható fajokról még most is keveset tudunk. Ez következik a szakmánk általánosító hozzáállásából is, egyszerűen csak hársakról, szilekről, kőrisekről, juharokról, vadgyümölcsökről stb. beszélünk, s faji szinten nem vagy alig gyűjtünk információt, tapasztalatokat. Pedig egy-egy nemzetségen belül eltérnek a fajok botanikai jellemzői, termőhelyi igényei, rovarviláguk, kórokozói, erdőművelési tulajdonságaik, kertészeti vonatkozásaik. Az év fája mozgalom magukat a tanulmányok szerzőit is rendre rádöbbentő hiányos ismereteikre, így egy-egy tanulmány összeállítása során a szerző és az olvasók egyaránt tanulnak.

A népszerűsítés területén is van még tennivalónk, Németországban például szakkönyvek, naptárak, leporellók, bélyegek, borítékcímkék, jelvények, kitűzők, különféle szóróanyagok jelennek meg nagy számban, ezenkívül rendszeresen megjelenik az év fája a különféle médiákban, honlapokon, s évente tudományos tanácskozást is szerveznek a számos ismeretterjesztő előadás mellett. Ezen a téren úttörő próbálkozás már hazánkban is van, így megemlítenéd az ezüst hársról tavaly rendezett konferencia a Mecseki Erdészeti Zrt. szervezésében, ahol már kitűző készítésére is volt példa.

Terveink között szerepel, hogy tanulmányainkkal továbbra is rendszeresen megjelenünk az Erdészeti Lapokban, TermészetBúvárban, Élet és Tudományban, esetenként más folyóiratokban is, ami ugyan egyre több nehézségbe ütközik, mert szerzőink egyeb más elfoglaltsága miatt sokszor késve, esetenként nem is készülnek el a kéziratok. Nem szeretnénk lemondani a 8 oldalas önálló kiadványról sem, ami az Erdészeti Lapok rendszeres melléklete, s melyet szakmánkon kívül is nagyon sokan keresnek és használnak. A népszerűsítés terén pedig terepi erdészkollegáinkra, az erdei iskolák oktatóira támaszkodnánk nagyobb mértékben!

Az év fája mozgalom rövid történetét, az eddig megjelent tanulmányok bibliográfiai adatait, a megválasztott és a jelölhető fajok listáját, továbbá a megjelent önálló kiadványokat teljes terjedelemben a Növénytan és Természetvédelmi Intézet honlapján (is) el lehet érni: <http://www.emk.nyme.hu/index.php?id=6317#c14001>

Dr. Bartha Dénes